

megzavarnák.“ Mert épen a trvkönyv tartalmát teljessé és kimerítővé tevő részletes formulázások adnának majd összehatásukban oly szinezetet és zamatot a törvénykészítési műveletnek, mely azt idegenszerűvé, élvezhetlenné fogná tenni a nemzeti jogéletben. Avagy nem elég intő példa gyanánt áll előttünk a törvénykezési rendtartás esete? Alig hogy megszületett a törvény, már általános volta a panasz hiányai felett, általános a meggyőződés megváltoztatásának szükségéről. Pedig a perjogban csak többet merithettünk volna a gyakorlati jogéletből, mint az anyagi jogban. Evvel nem a szerkesztőket akarom vádolni, a minthogy ellenkezőleg beismerem, hogy p. o. a tervezett általános rész oly tudományos készütségről tesz bizonyosságot, mely előtt kalapot kell emelni. De vannak viszonyok, melyek erősebbek mint az emberek, és ezekhez tartozik nálunk a törvényhozás, melynek nehézségeivel a legnagyobb tudomány is bajosan tud megküzdni.

(Folyt. köv.)

Dr. RENTMEISTER ANTAL,
pozs. kir. jogakad. tanár.

Észrevételek

a bűnvádi eljárást tárgyazó törvényjavaslat felett.

(Folytatás.)

A vizsgálóbírónak felelőssége nézetünk szerint az eljárásnak czélszerűsége iránt elegendő kezességet nyújt.

A 30-ik §. 4-ik ponthoz. Hogy a vádlott csak akkor fog folyamodni a törvényszékhez, ha ellene a vizsgálat vagy ezzel együtt a letartóztatás is elrendeltetett, természetes; a kir. ügyész pedig az 1871. 33. t. cz. 17. §. e) pontja szerint mindig folyamodhatik a vizsgálóbíró határozata ellen a törvényszékhez, ha az e határozattal nincsen megelégedve; tehát különösen akkor is, ha a kir. ügyészség a büntető igazságszolgáltatás érdekében a további bűnvádi eljárást megszüntetendőnek indítványozta, a vizsgálóbíró pedig a (különös) vizsgálatot a vádlott (gyanusított) ellen megindítandónak határozta. A kir. ügyészség tehát mindenkor a törvényszékhez folyamodhatik, ha a határozat az ő indítványával meg nem egyez.

U. o. 5. p. Az előadottak szerint a kir. ügyészség akkor is felelősséget a kir. táblához, ha a törvényszék határozata meg egyez a vizsgálóbíró határozatával.

A kir. ügyészség által használandó orvoslatra nézve azonban a felelősségek körül alkalmazandó következő elvet kell figyelembe venni: két bíróságnak összhangozó határozata elegendő biztosíték a határozat jogosságára nézve. A vizsgálóbíró határozata ellen akkor fog a kir. ügyészség perorvoslattal élni, ha az az ő indítványával meg nem egyez; ha a kir. ügyészségnek felelőssége folytán a törvényszék a vizsgálóbíró határozatát helybenhagyja, akkor két bíróságnak egyező határozata elegendő biztosítékot ad a határozat helyességéről, és ez esetben a további felelősség nem látszik szükségesnek. Ha pedig a tvszék a vizsgálóbíró határozatát megváltoztatja és a kir. ügyészség indítványa szerint határoz, akkor a kir. ügyészségnek nem leendő oka tovább felelősséget, mert indítványának elég tétetett.

Az, hogy a kir. tábla határozata ellen orvoslatnak nincsen helye, helyes; mert, miután ily esetben már három bíróság határozott, t. i. a vizsgálóbíró, a törvényszék és a kir. tábla, két egyenlő határozat fog jelen lenni, mi elegendő biztosíték levén a határozat helyességéről, további orvoslat felesleges.

A 31-ik §-hoz. Miután a vizsgálóbírákat a törvényszéki elnök jelöli ki, nem látjuk okát annak, hogy az előnyomozás befejezte után, mit járásbíró is teljesíthet, a vizsgálatot a törvényszék, és nem szinte az elnök bizza meg az illető járásbíróra. Az eljárás gyorsaságával is jobban megegyez az, hogy a vizsgálatot a törvényszék elnöke bizza meg a járásbíróra.

A 33-ik §. 4-ik ponthoz. Melyek azok a fenálló szabályok, melyekre hivatkozás történik? Erdélyre nézve tudjuk azokat, mert az ott érvényes osztr. büntető perrendtartásban foglaltatnak; de Magyarországot illetőleg, hol található azok?

34. §. Az, hogy a vádlott kihallgatásánál a kir. ügyész

jelen nem lehet, de jelen lehet minden más vizsgálati tennél, már az 1871-ki 33-ik t. cz. 19. és 20. §§-aiban ki van mondva.

U. o. 2-ik pont. A vizsgálatnál a czélszerűség, szükségeség az irányadó; arról pedig, hogy valami vizsgálati cselekvény czélszerű vagy szükséges-e? a vizsgálóbíró határozzon, mint a ki eljárásáért felelős. Mi tehát nem látjuk helyesnek kimondani, hogy a vizsgálóbíró tartozik a kir. ügyész indítványainak helyt adni. E kifejezés „a mennyiben nem törvényellenesek“, t. i. az omlított indítványok, nem hártja el az aggodalmat; mert a teljesítettni kívánt vizsgálati cselekvény, például: bírói szemle, házkutatás lehet nem törvényellenes, a mennyiben azt általában a törvény megengedi, de lehet az egyes esetben szükségtelen, czélszerűtlen, mit az eset körülményeit teljesen ismerő és felelős vizsgálóbíró bíráljon meg. A szükségtelen, czélszerűtlen vizsgálati cselekvény a vizsgálat alatti irányában a kellemetlenséget s üldözést szaporítja, és a vizsgálat gyorsaságát hátráltatja, mindezt lehetőleg mellőzni kell.

Az, hogy minden vizsgálati cselekmény foganatosítása előtt a kir. ügyész a vizsgálóbíró által értesítendő, oly szabályt foglal magában, melynek, a vizsgálatnak czélszerű gyors menete és befejezése miatt, mindig eleget tenni nem lehet; tehát e szerint a szöveget bővíteni kellene ekként: azok foganatosítása előtt azonban, a mennyiben azt a vizsgálatnak czélszerű gyorsasága megengedi, a kir. ügyész a vizsgálóbíró által értesítendő.

Eme §. végén jó volna még kimondani, hogy az átadott vizsgálati iratokat a kir. ügyészség meddig tarthatja magánál; nehogy az ily iratoknak a kir. ügyészségnél visszatartása által a vizsgálatnak eredménye veszélyeztessék.

41-ik §. Hogy a vizsgálati fogság elrendelése, ugy az elfogatási parancs (39. §.) is a vizsgálóbíró által hozott és indokolt határozat alakjában adathatik ki, az mintegy magából értetik; jó volna mégis ezt a §-ban világosan kimondani. Az indokokat a vádlott ellen fenforgó gyanuokok képezhetik.

41-ik §. a) pont. Itt méltán ama kérdés támadhat: vajlon mindazt, ki oly tettel gyanusítatik, mely legalább öt évi börtönnel büntetendő, mindig vizsgálati fogságba kell-e helyezni? Lehetséges, hogy az, kit az ily büntetett elkövetéséről gyanu terhel, büntetlen; lehetséges továbbá az is, hogy ily vádlottnál a jelen §-ban b) c) d) alatt elősorolt körülmények fenn nem forognak. Ezeknél fogva tehát az oly vádlottat, ki bűnössége behoztatásának esetében öt vagy több évi börtönnel volna büntetendő, csak akkor kellene vizsgálati fogságba tenni, ha ezenkívül még a b) c) d) alatt előadott körülmények közül valamelyik fenn forog.

44-ik §. A biztosítékadás által bizonyosságot akarunk szereztetni arról, hogy a szabadlábra helyezett vádlott, ha a bíróság részéről kívántatni fog, mindig pontosan meg fog jelenni. Ebből következik, hogy biztosíték melletti szabadon bocsátásnak nincsen helye ott, hol sem szökési vagy meg nem jelenési, hanem más indokból rendeltetett a vizsgálati fogság.

47. §. E §-nak rendelkezését nem helyes elhelyeznünk annyiban, a mennyiben a szerint a biztosítéknak egy része az állam-pénztár javára esnék. Ez ferde felfogásra és gyanusításra adhat okot, mintha ily uton az állampénztár gazdagodnék. Az állampénztár a kapott pénzüsszeget kétségtelenül valami közczélra fogja felhasználni, de czélszerűbbnek látszik e közczél különösen megjelölni, például: hogy a biztosítéki összegből az állampénztárnak javára esendő rész megnevezendő közbiztonsági czélokra használtassék.

Ha a vádlott az általa okozott addigi bűnvádi eljárással az államnak költséget okozott, tartozik ezt az államnak megtéríteni; nem volna tehát jogtalanság a biztosítéki összegből e költségeket különösen levonni.

Ezek szerint a jelen §-t így lehetne szerkeszteni: A biztosíték első rendben a büntetett által károsított vagy sértett félnek, másodrendben az okozott eljárási költségek tekintetéből az államnak kártalanítására fordítandó; a fennmaradt összeg pedig közbiztonsági czélokra használandó.

A 48. §. 2-ik pont rendelkezését nem helyes elhelyeznünk. Nézetünk szerint az ily szinelőket is csak akkor lehet vizsgálati fogságba tenni, ha az ezt megengedő törvényes okok (41. §.) fenforognak.

49. §. E §. azt látszik csak figyelembe venni, ha a vádlottnak vallomása eltérő a büntársak vallomásától vagy a sértett fél vagy valamely tanu nyilatkozatától; nem pedig amaz esetet is, midőn a büntársak vallomásai és a tanuknak nyilatkozatai, nem tekintve a (fő) vádlott vallomását, egymástól eltérők; ez

utóbbi eltérések szinte alapos okot nyújthatnak az utóbbi nevezettek közti szembesítésre.

Ha tehát a vizsgálóbírónak szükséges hatalmat adni arra, hogy akkor is eszközölhessen szembesítést, a büntársak vagy tanuk közt, ha azok vallomásainak tisztába hozatala, s így a vizsgálat céljának elnyerhetése végett azt célszerűnek látja, akkor azt a §-ban, ennek szerkezetét bővítve, előadni kell.

(Folyt. köv.)

Dr. CSATSKÓ IMRE,
legf. it. bíró.

Könyvkivonati követelésre vonatkozó két jogi kérdés.

I.

Néhány év előtt a fenállott váltófeltvszék egyik teljes ülésében nagy vita támadt azon kérdés iránt: lehet-e könyvkivonati követelés veszélyeztetése alapján biztosítási végrehajtást kérni?

A váltóvégrehajtási rendelet 3. §. négy esetben ad a véghatározat hozatala előtti biztosítási végrehajtásnak helyet.

Ezek közül kettő a jelen kérdésre vonatkozik.

Az a) alatti: „midőn valószínűsége forog fen annak, hogy a követelés azon idő alatt is, míg véghatározat hozathatik, veszélyeztetve van.“

És a d) alatti, mely szerint: „oly keresetknél, melyek kereskedési könyvek által bebizonyítandók, ha mindamellett, hogy a bizonyító könyvek vagy azoknak törvényesített kivonatai bemutatattak, s törvényszorúeknek találtattak, a kereset ellen még is kifogás tételhet.“

A többség azon nézetben volt, hogy miután könyvkivonati követelésről csak ezen utóbbi, t. i. a d) pont szól, ily követelés alapján csak ezen d) pont esetében lehet biztosítási végrehajtást kérni és elrendelni.

Ellenben a kisebbség, melyhez igénytelen személyem is tartozott, azt vitatta, hogy miután az a) pont csak általában követelésről szól, és a követelés minőségére nézve legkisebb különbséget sem tesz, könyvkivonati követelésnél is ép úgy, mint minden más követelésnél, annak veszélyeztetése esetében a biztosítási végrehajtás elrendelhető. A törvény rendeletétől eltekintve kiemelte továbbá azon méltatlanságot, mely abban fekszik, ha a könyvkivonati követeléssel fellépő fél még a legerősebb jogezem mellett, t. i. a veszély esetében is a biztosítás jogától megfosztatik, midőn ezen joggal említett esetben minden más hitelező szabadon élhet.

Azonban a többség döntött, és az ő felfogásához képest hozattak a legujabb időkig az e kérdés körüli ugy alsó, mint felsőbírósi határozatok.

Most azonban a koczka fordult. A pesti kir. tábla váltóosztályának többsége a fennállott váltófeltvszék kisebbségének nézetét osztja, s ennél fogva egy nem rég előfordult eset alkalmából egy elsőbírósi végzés, melylyel a veszély alapján kért biztosítási végrehajtás megtagadtatott, másodbírósi megmáltatott, és a kért biztosítási végrehajtás a váltóvégrehajtási rendelet 3. §. a) pontja elrendeltetett.

Legujabb időben a budapesti kereskedelmi és váltóvtvszék is ily értelemben határozott, és a végrehajtást szenvedett által felebbezett, ezen határozatát a pesti kir. tábla helyben hagyta.

Üdvözlöm a birói felfogásnak ezen kedvező fordulatát, és a fentelősorolt kisebbségi érveket még csak azzal toldom meg, hogy a végrehajtási rendelet 3. §. a véghatározat előtti biztosítási végrehajtás jogalapjául négy esetet állítván fel, ezen esetek bármelyike forogjon is fen, a biztosítási végrehajtás elrendelendő; hogy miként például egy váltókövetelésnél nemcsak az a), hanem a b) és c) pont esetében is a biztosítási végrehajtásnak helye van, ugy egy könyvkivonati követelésnél is nemcsak a d), hanem az a) b). sőt a mennyiben a számvitel az adós által aláírva volna, a c) pont esetében is koll, hogy annak helye legyen.

II.

A könyvkivonati követelésre vonatkozó másik kérdés, mely esetleg már gyakran vita tárgyát képezte, az: vajon lehet-e ily követelés alapján valaki ellen csődöt kérni?

Vannak, kik azt vitatják, hogy miután a habár hitelesített könyvkivonati, illetőleg a kereskedői könyvek csak fél bizonyíték

erejével bírnak, azok a csődnyitási kérelem jogalapjául nem szolgálhatnak.

Ezt is ép oly szükkeblü, igazságtalan és a törvénnyel meg nem egyező felfogásnak tartom, minő a fentvitattott első kérdésnél az ellenvélemény.

Üssük fel a csődtörvényt, és azonnal szembe tünik az 5. §. b) pontjának azon passusa, mely szerint: „a csődület megnyitását pedig kérheti bármely hitelező.“

Azt hiszem, hogy azon kereskedőtől, ki könyvkivonati követeléssel fellép, a hitelezői cím csak el nem vitázható.

Azt hiszem, hogy a „bármely“ szó oly határozott, hogy az semmiféle kivételt nem tür.

Azon körülmény, hogy a könyvkivonat a panaszlott fél tagadása esetében csak póthittel kiegészítendő fél bizonyíték erejével bír, őt sem hitelezői minőségétől, sem a csődkerés jogától meg nem foszthatja.

A panaszlott általi beismerés esetében minden további bizonyítás szüksége önként elesik. A követelés valódinak tekintendő, és a kért csőd, feltéve, hogy a többi kellékek is fenforognak, mulhatlanul elrendelendő.

A mi pedig a tagadás esetét illeti, valjon többet bizonyít-e egy tagadott váltó avagy kötelezvény, mint egy tagadott könyvkivonat? Tagadás folytán amazoknál ép úgy, mint emennél a valódiság bebizonyításának kötelessége a követelő félre hármlik.

De lesznek tán, kik hivatkozással a fentebbi passust követő ezen szavakra: „habár oly kötelezvénynyel vagy váltóval lépne is fel az adós ellen, melynek kitűzött fizetési ideje még le nem járt“, azon körülményből, hogy itt a könyvkivonat megemlítése nincs, azt következtetik, hogy könyvkivonat alapján csődöt kérni nem lehet.

Szerintem ez nagyon helytelen következtetés volna.

Ezen szavak a „bármely hitelező“ kifejezésnek nem megszorítását, hanem ellenkezőleg kiterjesztését foglalják magukban. Azt fejezik ki ugyan is, hogy a csődnyitási kérelemnél nemcsak lejárt követeléssel, miként a keresetknél, hanem még le nem járt követeléssel is fellépni lehet. Kitűzött fizetési idővel ellátott kötelezvények és váltók csak példaképpen vannak felemlítve, miután ezek leggyakrabban előfordulnak. Ezt nem így venni, hanem a csődkerés jogát kizárólag a fentérintett kötelezvényekre és váltókra szorítani annyi volna, mint a csődnyitási kérelem jogalapját nemcsak a könyvkivonatoktól, hanem a felmondásra szóló kötvényektől, bonoktól is stb., mint melyekben a lejárat idő szintén kitéve nincs, megtagadni. Ily abszurdumot pedig a törvényhozásról feltenni józan észszel nem lehet.

Ezen érvekkel — ugy hiszen — meggyőzően kimutattam azt, miszerint könyvkivonati követelés alapján szintén lehet valaki ellen csődöt kérni és elrendelni.

KÜLLEY EDE,
kir. it. táblai biro.

Jogirodalom.

Magyarország közjoga. — Irta: Dr. Korbuly Imre, jogtr.

Alaptörvényeink s az ő szerződés.)*

Mióta gróf Cziráky, Pauler és Récsi, közjogi irodalmunk ezen első rangu csillagai, kimondták, hogy az ő szerződés, mint egy magániró hitelességén alapuló történeti adat, nem sorolható alaptörvényeink közé, mert a törvénynek lényeges attributumai nem származtathatók egy magánirónak bármennyire hebizonyított hitelességéből, hanem egyedül az alkotmányyszerű jogalkotó hatalom tekintélyéből: azóta ugy látszott, hogy a vita az ő szerződés alaptörvényi jellegét illetőleg be van fejezve, s hogy a tudományos tevékenység további feladata egyedül a fentebb kimondott tételnek részletesebb kifejtésére szorítottatott. Azt hihette volna mindenki, hogy az e tekintetben kijelölt irány helyessége felett többé lándzsát törni nem fogunk, hanem megozdatlan erőnklet ezen iránynak a jogtörténet és joghölcsészet segélyül hívása mellett továbbfejlesztésére fordítandjuk mindnyájan, s nem a felett versengünk, valjon a kijelölt ösvényen haladjunk-e vagy nem, hanem a felett, miként lehet ezen ösvényen legtöbb sikert kivívni, miként lehet

*) Kutforrások: Gr. Cziráky, Consp. iur. publ. Pauler, a Sz.-István-társ. encykl.-ban érték Récsi Közjoga. Virozsil ung. Staatsr. Korbuly Közjoga. Hajnik, magy. alkotm. és jogt. Weber, világtört.